

TĖVIŠKĖS AIDAI

Bostone mirė Juozas Girnius

Nr 39 (1918) 1994 m. spalio mėn. 11 d.

Elna 39-tus Metus.

Melbourne

Kaire pasibaigė Jungtinių Tautų Organizacijos konferencija

Rugsėjo 13 d. po devynias dienas trukusių svarstymų ir audringų diskusijų, Egipto sostinėje Kaire pasibaigė Jungtinių Tautų Organizacijos suaukta žmonijos ir pažangos konferencija.

Sioje konferencijoje, skirtingai negu kitose dviejose - pirmoje, kurį įvyko 1974 metais Bukarešte ir antroje, kuri 1984-aisiais vyko Meksike - buvo nustatyta kompromisinė baigiamoji dokumento tvirtinimo procedūra. Dokumento tvirtinimas vyko dviem tarpniais - pirmiausiai buvo balsuojami atskiri baigiamoji dokumento straipsniai ir po to - visas dokumentas kartu. Šitokia baigiamoji dokumento tvirtinimo procedūra leido jį pasirašyti visoms 180-ties valstybių delegacijoms. Pirmą kartą žmonijos ir pažangos konferencijos dokumentą pasirašė ir šventasis Sostas. Tai padaryti įgalino minėtoji dokumento tvirtinimo metodika: Vatikano delegatai pasirašė dokumentą pritardami priimtiniams

straipsniams ir atmesdami, krikščioniškai etikai prieštaraujančius straipsnius.

Priimant baigiamąjį dokumentą, šv. Sosto delegacija balsavo prieš 7-tą ir 8-tą dokumento straipsnius, kalbančius apie vadinamąją gyvybės perdavimo sveikatą ir apie šeimos planavimą. Vatikano delegacijos vadovas, nuolatinis šv. Stebėtojas Jungtinių Tautų Organizacijoje arkivyskupas Renato Martino, tuoj pat po konferencijos uždarymo duodamas interviu pasidžiaugė, kad iš esmės paskutinė baigiamoji dokumento redakcija, išskyrus du straipsnius - septintąjį ir aštuntąjį, yra tikrai didžiulis šio tarptautinio forumo pasiekimas. Pirmiausiai teigiamai reikia vertinti politinių ir valstybinių interesų kišimosi ir demografijos dėsningumų sfera pasmerkimą. Be to, baigiamasis dokumentas pripažįsta šeimą, kaip visuomenės pagrindą, abortą išbraukia iš gimimų kontrolės priemonių sąrašo. Būtent šito ir

siekė konferencijoje dalyvavusi Vatikano delegacija.

Sventajam Sostui buvo visiškai nepriimtinas septintasis straipsnis, kalbantis apie gyvybės perdavimo teises ir sveikatą. Pagal jį, lytinis gyvenimas peržengia šeimos ir naujos gyvybės pradėjimo ribas ir tuo pačiu šeimos teisės ir statusas sulginami su bet kokia trumpa ar ilga dviejų žmonių sąjunga, nepaisant nei jų amžiaus, nei lyties.

Dėl 8 straipsnio, kalbančio apie šeimos planavimą, buvo pasiektas kompromisas: abortas buvo išbrauktas iš šeimos planavimo būdų sąrašo. Vis dėlto, buvo paliktos tam tikros legalaus aborto galimybės ir šventojo Sosto delegacija, kiekvieną tyčinio aborto atvejį laikanti žmogžudyste, negalėjo pasirašyti 8-ojo straipsnio.

Šv. Sosto delegacijos vadovas arkivyskupas Martino, pasisakė, bendrai esąs patenkintas Kairo konferencijos rezultatais, tačiau kartu neslėpė kartėlio, kad smarkiausias antikrikščioniškas pozicijas buvo užėmę senos tradicijos krikščioniškų Europos tautų delegatai.

Vatikano delegacijos Kairo konferencijoje pirmininko nuolatinio šv. Sosto stebėtojo Jungtinėse Tautose arkivyskupo Renato Martino interviu Paolo Scappucci apie konferencijos eigą ir išvadas.

1. Masinės informacijos priemonės labai daug dėmesio skyrė Kairo Konferencijai. Kaip jūs vertinate būdus, kuriais viešoji nuomonė buvo informuojama apie šį svarbų įvykį?

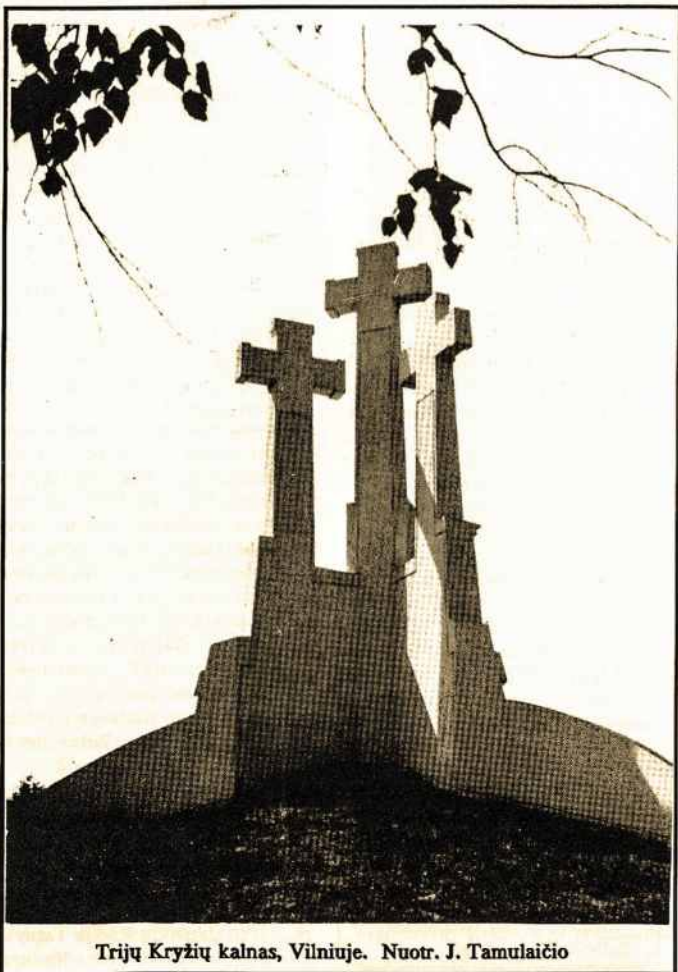
Didelį susidomėjimą, kurį socialinės komunikacijos priemonės skyrė Kairo Konferencijai, pateisina faktas, kad žmonijos ateitis didele dalimi priklauso nuo konferencijoje diskutuotų argumentų. Dokumento kompleksiskumas sukėlė suprantamą sunkumą ir nesusipratimų. Tačiau kartu, daugelis dalykų, ypač spaudoje buvo nagrinėjama labai paviršutiniškai ir supaprastintai. Pavyzdžiui, beveik kiekvienu klausimu spauda tuoj pat įžvelgdavo po du kontrastingus sprendimus: abortui taip - abortui ne, tradicinei šeimai taip - tradicinei šeimai ne, ir panašiai. Taip pat klaidingai ir neteisingai buvo mėginama įteigti, jog konferencijos dalyviai neva būtų griežtai susidalinę į dvi stovyklas: vienoje pusėje Vatikanas, arabų kraštai ir Trečiasis Pasaulis, o antroje - visi kiti. Aišku, dėl savo tvirtų pozicijų ir aiškių

Eidamas aštuoniasdešimtuosius metus Bostone mirė iškilusis lietuvių mąstytojas, mokslininkas, visuomenės veikėjas, filosofijos daktaras Juozas Girnius.

Juozas Girnius gimė Sudeikiuose, Utenos apskrityje. 1936 metais filosofijos licenciatu laipsniu baigęs Vytauto Didžiojo universitetą, studijas gilino užsienyje - Liuveno ir Sorbonos universitetuose, Klausėsi M. Heideggerio paskaitų Fribūre. 1941-1944 metais Vytauto Didžiojo universitete dėstė filosofijos dalykus, psichologiją, bendrąją mokslinio darbo metodiką. Pasitraukęs į Vakarų, mokytojavo Vokietijoje. 1949 m. persikėlė į Jungtines Amerikos Valstijas. 1951 m. Monrealio universitete Kanadoje įgijo filosofijos daktaro laipsnį. Nuo 1953 metų buvo Bostone leidžiamos lietuvių enciklopedijos redaktorius, taip pat „Aidų“ ir „Literatūros lankų“ redakcinių kolektyvų narys. Paskelbė daug mokslo darbų egzistencializmo filosofijos klausimais: „Laisvė ir būtis“, „Tauta ir tautinė ištikimybė“, „Žmogus be Dievo“, „Idealas ir laikas“. Yra parašęs monografiją apie Praną Dovydaitį, taip pat išsamią filosofinę studiją apie mirtį. 1964 metais Juozas Girnius buvo išrinktas Lietuvių katalikų mokslo akademijos nariu mokslininku, buvo egzilų Laisvosios mokslo ir literatūros tarptautinės akademijos narys, Baltų tyrimo instituto narys korespondentas. Juozas Girnius buvo renkamas į JAV Lietuvių bendruomenės tarybą. 1925-1927 metais buvo Ateitininkų federacijos generalinis sekretorius, 1963-1967-aisiais federacijos vadas.

Krikščioniškoji filosofija ir patriotinė veikla dešimtmečiams buvo užtvėrusi Juozui Girniui vartus į Tėvynę, jo darbai pasiekdavo Tėvynę tik slapčiomis. Atkūrus nepriklausomybę „Minties“ leidykla serijoje „Iš Lietuvos filosofijos palikimo“ pradėjo leisti Juozo Girniaus „Raštus“ ELTA, „LA“

idėjų, taip pat dėl Popiežiaus didelio moralinio prestižo, visoje Konferencijos eigoje šv. Sosto delegacija vaidino svarbų ir kartais pagrindinį vaidmenį. Tačiau, tiek pasirengimo Konferencijai metu, (Nukelta į 3-čią psl.)

Trijų Kryžių kalnas, Vilniuje. Nuotr. J. Tamulaičio

Italų spauda apie pasibaigusią Kairo konferenciją

Nors dabar labai daug kalbama apie Kaire pasibaigusios *Zmonijos ir pažangos* konferencijos rezultatus, tačiau tenka pastebėti, jog Kairo konferencija savotiškai atidarė vartus abortų šalininkams. Vatikano delegacija, nuosekliai pasisakiusią prieš abortą, kaip gimimų kontrolės būdo, praktikuojama, buvo norima netgi pašalinti iš konferencijos. Buvo teigiama, jog Šventojo Sosto delegacija atstovauja tik religijai, o religinės pažiūros neturi formuoti visuomeninės nuomonės. Italų dienraščio *Avvenire* apžvalgininkas Paolo Guietti pateikė įdomių samprotavimų apie *Planned Parenthood* (Planuojamos Tėvystės) nevyriausybinių organizaciją, kuri buvo karščiausia abortų praktikos šalininkė konferencijoje.

Kad negrai ir žydai nekėlė didelės simpatijos nacistams, žinoma visiems. Panašiai buvo žiūrima į invalidus ir protiškai atsilikuosiuosius. Margaret Sangers palaikė šias, savo laiką ne vien tik Vokietijoje populiaras, idėjas. Tačiau, šios niujorkietės, gimusios 1866 metais, nuomone, minėti asmenys nebuvo vieninteliai, kuriuos reikėjo sunaikinti. Jos žodžiais tarė, visi protiškai atsilikusių vaikų tėvai turėjo būti sterilizuojami. *Pernelyg daug imbecilų pasaulyje*, - remiantis šiuo šūkiu, ketvirtajame dešimtmetyje Kalifornijoje buvo sterilizuojami tūkstančiai psichiatrinė ligoninių pacientų.

Margaret Sangers nuėjo dar toliau. Jos nuomone, visi Pietų Europos gyventojai irgi priklausotai sterilizuotųjų imbecilų kategorijai. Nors užaugusi Amerikoje, ši airė buvo įsitikinusi, jog gerai pažįsta Pietinės Europos gyventojus. Vadindama juos Europos atsilikėliais, dar labiau niekino dėl šių šalių gyventojų priklausymo Katalikų Bažnyčiai.

Visa ši istorija, rodos, neturėtų jokios reikšmės, ir jau būtų buvusi seniai užmiršta, kaip ir daugelis paskutinių dviejų amžių rasistinių istorijų. Tačiau kaip tik ne kas kitas, o Margaret Sangers tapo *Planned Parenthood* įkūrėja.

Planned Parenthood, o iš tiesų amerikiečių delegacijos branduolys pasibaigusioje Kairo *Zmonijos ir pažangos* konferencijoje, visuomet stengėsi nuslėpti šias savo įsteigėjos ypatybes, labiau išpūsdama kitus jos charakterio bruožus.

Nežiūrint, jog *Planned Parenthood* yra privati pasibūdžio organizacija, ją tiesiogiai išlaiko JAV mokesčių mokėtojai. Šis finansavimo būdas yra vienas iš pačių skandalingiausių, kuomet pinigai, viešai skirti konkrečiam tikslui, patenka šiai organizacijai. Suprastintai ši pinigų kelią galima nusakyti taip: dalis biudžeto, kuri

patvirtina JAV parlamentas, kaip pagalbą užsienio valstybėms, atiduodama Jungtinių Tautų Organizacijai, kaip amerikiečių mokesčiai. JTO šią sumą perduoda oficialiems Kairo Konferencijos organizatoriams, kurie ją išdalija įvairioms organizacijoms, tačiau liūto dalis atitenka Tarptautinei Planuojamos Tėvystės Federacijai. Tokiu būdu ši organizacija, užsiimanti įvairia veikla - nuo klinikų abortams vykdyti statymo iki lobistinės veiklos - per metus gaunas apie 100 milijonų dolerių.

Kairo konferencijoje Tarptautinei Planuojamos Tėvystės Federacijai atstovavo 200 delegatų. Federacija, kaip nevyriausybinių organizacijų, galėjo laisvai prieiti prie įvairių ruošiamų dokumentų, tuo tarpu *pro-life* pobūdžio organizacijoms, ginančioms negimusią gyvybę, tokia teisė nebuvo suteikta.

Artimiausiais metais *Planned Parenthood* tikisi dar didesnės paramos. Besilaikant Kairo konferencijos dvasios turėtų būti skirta 17 milijardų dolerių kontrolės operacijoms. Net jei pinigų teks dalintis su kitomis organizacijomis, sąlygos tolesniam plitimui

užtikrintos.

Tarp kitko, žodžius *birth control* (gimimų kontrolė) pirmoji pavartojo pradžioje minėta Margaret Sangers. Prisimenant jos idėjas, reikėtų rimtai pagalvoti, prieš vartojant šiuos žodžius, kaip *moters išvadavimo* sinonimą.

Margaret Sangers nekenė savo motinos, pamaldžios airės katalikės, ir dar labiau nekenė Katalikų Bažnyčios. 1960 metais Sangers pasakė, jog, jei prezidentu bus išrinktas katalikas, ji paliks Jungtines Valstybes ir išvyks gyventi svetur. Tačiau kai katalikas John Kennedy tapo prezidentu, ji neįvykdė savo pažado ir liko gyventi Amerikoje, kur mirė 1969 metais.

Tokia *Planned Parenthood* kilmė. Prisiminus, jog Kairo konferencijoje daugeliui susirinkusiųjų Vatikano delegacija buvo nepriimta, o pagrindinė iniciatorė buvo kaip tik ši nevyriausybė, bet valstybės lėšomis išlaikoma organizacija, savotiškai aiškėja ir šio atsiarumo šaknys. Galbūt ir todėl, kad Vatikano delegacijai vadovavo aiškiai italų kilmės žmogus?...

Lietuvių Radijo Tarnyba
Vatikane

„Bažnytinės skrybos“

Prostitucija, didžiausias vienišų motinų skaičius, seksualiniai nusikaltimai prieš mažamečius: šie ir panašūs epitetai taikomi Didžiosios Britanijos visuomenei, pripažįstanciai, jog šių liūdžių reiškinį priežastis yra visiškai šeimos vertybių nepaisymas. Bandant taisyti padėtį, metamasi į kitą kraštutinumą: anglikonų Bažnyčia rimtai svarsto, ar tik nevertėtų pripažinti skrybų ir leisti tuoktis Bažnyčioje net ir kelintą kartą bandantiems laimę vedybiniame gyvenime. Anglikonų Bažnyčios generalinis sinodas, jau susidūręs su panašiais svarstymais 1988 metais, šių metų lapkričio mėnesį vėl grįš prie šeimos ir santuokos problemų ir gali nuspręsti į kanonų teisės kodeksą įtraukti terminą „bažnytinės skrybos“. Vykstančiose svarstymuose visus toli pralenkė Velso anglikonai, pasiūlę Sinodui patvirtinti santuokos leistinumą ir teisėtumą išsiskyrusiems, o taip pat, leisti dar kartą tuoktis išsiskyrusiems anglikonų pastoriams.

Katalikų Bažnyčia ir dalis anglikonų kreipėsi į Parlamentą, kad būtų peržiūrėtos ir sugriežtintos civilinės teisės nuostatos, reguliuojančios skrybų praktiką; gi liberalesnė visuomenė ir anglikonų Bažnyčios dalis norėtų, kad būtų panaikinti ir tie negausūs apribojimai, nieko nebegalintys sulaikyti nuo skrybų. Pažymėtina,

jog Didžioji Britanija kartu su Danija pirmąją Europoje skrybų skaičiumi - kas trečia sukurta šeima išyra; trečdalis vaikų Anglijoje gimsta ne šeimose; jei septintajame dešimtmetyje kasmet išsiskirdavo apie 25 tūkstančiai šeimų, tai dabar ištuokų skaičius pasiekė 160 tūkstančių.

Jau dabar kai kurie anglikonų pastoriai laimina kelintą kart besituokiančių santuoką bažnyčioje, jei pastarieji yra sudarę civilinę santuoką. Šios praktikos šalininkas, Sinodo narys, pastorius Paul Needle sako, jog labai keista, kad vieni anglikonų vyskupai savo kunigams leidžia laiminti išsiskyrusiųjų santuokas, o kiti - draudžia tai daryti. Needle nuomone, išsiskyrusiųjų santuoka turi būti pripažįstama su tam tikromis išlygomis: nepateisinama, jei vyras meta šeimą ir nueina gyventi su kita moterimi, tačiau privalu padėti krikščionims, kurių ankstesnė santuoka iširo, ir kurie nori pradėti naują bendrą gyvenimą.

Prieš skrybas niekas aiškiai ir griežtai nėra pasisakęs nei pats anglikonų Bažnyčios primas Canterbury arkivyskupas George Carey: daugelį kartų tačiau, jis yra pabrėžęs skirtumą tarp nemoralaus elgesio ir asmeninės tragedijos, iširus santuokai. Pikti liežuviai prikiša arkivyskupui Carey, jog iš keturių jo vaikų, dviejų santuoka jau iširo. Pagaliau skrybos ir asmeninės dramos neaplenkė nė karališkosios šeimos. Laikraščiai ir žurnalai, ir ne tik Anglijoje, su pasimėgavimu tebekedena Karlo ir Dianos istorijas....

Šeimos krizė ir šeimos problemos yra ir Anglijos katalikų Bažnyčios bei vyskupų

Published by E. Sidlauskas
22 Stradbroke Dve.,
St. Albans. 3021
President of the Lithuanian
Catholic Federation

TRUMPAI

Jūros tragedija. Estijos laivas iš Talino uosto rugsėjo 28 d. išplaukė į Švedijos sostinę Helsinkį. Nakties metu kilo smarki audra, kai bangos siekė iki 4 metrų aukščio. Pranešama, kad laive buvo 1043 keleiviai, daugumas jų miegojo. Staiga į laivą įsiveržė vanduo, laivo mašinos užsikimšo, sustojo, ir per kelias minutes laivas nugrimdo į jūros dugną su 900 keleivių. Laivo radijo tarnautojas dar buvo suspėjęs pranešti pagalbos šauksmą, kur laivas randasi. Nakties audringoj jūroj buvo sunku surasti nelaimės vietą, atplaukė švedų ir suomių laivai, atskridę malūnsparniai, dar bangose išgrabė 140 vos gyvų keleivių. Kas per nelaimės priežastis? Tai nustatys ekspertai. Manoma, kad šelstančios bangos atmušė laivo vartus, per kuriuos uostų krantinėse į laivą įvažiuoja sunkvežimiai. Tas estų laivas buvo statytas Vokietijoje 1980 m. Buvo gana didelis 15,566 tonų.

Si šurpi nelaimė supurtė ypatingai Pabaltijo kraštus ir ten vyko pamaldos už žuvusius, išreiškiant šurpulingos nelaimės gailėsčio solidarumą.

Rygoje Lietuvos, Latvijos ir Estijos Vyriausybės vadovai Adolfas Šleževičius, Valdis Birkavas ir Markas Laras, dalyvavę Baltijos Ministrų Tarybos sektoriato atidarymo Rygoje ceremonijoje, rugsėjo 13 d. po pietų surengė spaudos konferenciją Latvijos Vyriausybės rūmuose. Rygoje Baltijos šalių premjerai kalbėjosi apie pagrindines bendradarbiavimo kryptis, užsienio reikalų ministerijų atstovai tarėsi dėl Baltijos muitų sąjungos ir laisvos prekybos žemės ūkio produktais, dėl vizų ir valstybės sienos režimo.

Rugsėjo 14-16 dienomis ministro pirmininko A. Šleževičiaus vadovaujama delegacija su oficialiu vizitu lankėsi Kazachstano Respublikoje. Delegacijoje pramonės ir prekybos ministras K. Klimašauskas, susisiekimo ministras J. Biržiškis, Valstybės kontrolės departamento direktorius V. Kundrotas, Lietuvos banko valdybos pirmininko pavaduotojas J. Niaura, Pramoninių konfederacijos prezidentas B. Lubys. Rugsėjo 15d. Šleževičius susitiko su Kazachstano prezidentu N. Nazarbajevu, ministru pirmininku S. Tereščenko bei užsienio reikalų ministru K. Saudarbajevu. Įvyko susitikimas su šalies AT pirmininku, verslininkais bei pramonininkais.

konferencijos dėmesio centre. Pabrėžiama, jog šeštajame dešimtmetyje, įvedant skrybų įstatymą civilinėje teisėje, buvo teigiama, kad skrybos yra būtinos, dažniausiai, moters ir vaikų gerovei. Tačiau tos vadinamos gerovės taip ir nepasiekta - greičiau atvirksčiai. Katalikų Bažnyčios tvirtai laikysenai dėl santuokos neišardomumo pritaria ir dalis anglikonų, savo pažiūras grįsdami šventuoju Raštu bei Bažnyčios ir visuomenės interesais.

Nesunku numatyti, kad beįsiliepsnojančios diskusijos skrybų klausimu, anglikonų Bažnyčioje gali atnešti dar didesnį susiskaldymą ir pasidalinimą, nei moterų šventinimas kunigais.

Lietuvių Radijo Tarnyba
Vatikane

T E V I Š K Ė S A I D A I

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355
LEIDŽIA AUSTRALIJS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorė dr. Aurelija Sadauskienė. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$35. Kituose kraštuose \$40. Atskiras numeris \$1.00. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$2.00. Nuolatiniam skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisyti savo nuožiūra.

Lietuvos spauda pilna žinučių apie nusikaltimus, mafiją ir kitas gyvenimo negeroves, kurios yra tik blogo valdymo išdava, bet ne visų blogių pirminė priežastis. Valdžios vyrai jau priprato prie to, kad ir teisėtų nusiskundimų ir į juos, atrodo, nekreipta dėmesio. Nekreipia jie dėmesio nei į padarytas jų ir jų pirmtakūnų klaidas, iš kurių privaletų bent pasimokyti, jei jau padarytos žalos dažnai negalima pašalinti.

Priepagrindinių mūsų valdžių padarytų ir daromų klaidų verta apsisistoti, jas priminti. O gal toks priminimas paskatins bent dalį dabartinių neužsitarnautai išdidžių vadų pamąstyti apie savo elgesį ir darbą. Gal jie, kad ir vėlai, pradės rimčiau dirbti ir elgtis.

1) Kai Sąjūdis ruošėsi nepriklausomybės atgavimui, jo vadai pamiršo suplanuoti, ką Lietuva darys po to. Taigi jie pamiršo labai svarbią išsilaisvinimo dalį. Tai atsiliepė į vyriausybės pasimetimą ir didžiulį klaidų darymą. Buvo sujauktas šalies žemės ūkis, laiku neįvesta bankų sistema, leista įsiviešpatuoti turtuokams ir korupcijai tokiu mastu, kad jis nesiderina su normalios

IŠ KLAIDŲ NESIMOKOME

Rašo dr. Jonas Kunca

valstybės egzistencija. Leidžiami įstatymai neturėjo ir neturi vertės, nes vyriausybės nepriverčia juos gerbti. To padaryti jos negali, nes valstybės aparate pilna mafijozų ir kyšių emėjų.

2) Vilniaus valdžios ne tik vėlavo įvesti savą valiutą, bet delsė ir dar tebedelsia įvesti griežtą bankų ir finansų kontrolę. Gautos iš užsienio paskolos, bent gera jų dalis, „išgaravo“ neatnešusios naudos kraštui. Stambios dolerių sumos buvo paskolintos neaiškiems netai biznieriui, neturintiem jokių garantijų. Aišku, jie turėtų dolerių negražino. Nukentėjo nuo to valstybė ir tauta. Įsiskolinom 5 kart daugiau negu estai, o progreso taip ir nėra, nes paskolos nebuvo investuotos į naudingus šaliai projektus.

3) Mūsų politikai negerbia išdo pinigų. Gera dalis jų kelionių ir užsienį galėjo būti išvengta sutauptant milijonus dolerių. Berods, užsieniečius galima gerai priimti ir be 10 tam skirtų brangių

importuotų mašinų, brangių priemonių Vilniuje ir užsienyje. Daug palankiau užsieniečiai galvotų apie Lietuvą matydami, kad mes sugebame tvarkyti savo šalį. O dabar, nežūrint išlaidų priėmimam, mus laiko žemiausioj vietoj Pabaltij ir Rytų Europoje, išskyrus Rusiją, Gudiją ir Ukrainą.

4) Daug nuostolių mūsų kraštui padarė valdžios vyrų nekompetetingumas. Jausdami savo nesugebėjimą valdyti, jie bandė tą ydą užtušuoti tuščiais pažadais, kurių iki šiol neišpildė. Žmonės tai pastebėjo. Valdžios prestyžas jų akyse nukrito iki neleistinos ribos. Su galinga mafija daug kas skaitosi daugiau negu su bejėge, suparaližuota valdžia.

Dabar nieko nepadės aimanavimai apie skriaudas, skurdą ir neteisę, kurios neišnyks, kol nebus atstatytas valstybingumas. Lietuvos ir užsienio lietuviams ir ypač opozicijai reiktų reikalauti iš valdžios įvesti tvarką mūsų krašte, aišku, pradedant nuo pačių vyriausybės viršūnių. Negirdėti

panašaus reikalavimo iš opozicijos partijų, nei iš plačios publikos. Užsienio lietuviai irgi neužsimena apie pagrindinę Lietuvos problemą ir jos sprendimą. Vietoj to, jie kartoja, jog reiktų nustoti juos diskriminuoti. Gražinti jų paliktą nuosavybę. Ko verta bus ta nuosavybė ir pilietybė, jei mes prarasim nepriklausomybę dėl savo apsilaidimo ir korupcijos? Niekol Taigi, ir mes neatliekam lietuvių pareigos. Metų gale Australijū bus Tarybos suvažiavimas, kuriame šis reikalas turėtų būti išgildintas ir priimta tinkama rezoliucija. Kiti už mus to, atrodo, nežada padaryti.

Pagal A. Brazauską, Lietuvai trūksta rimto darbo ir jo rezultatų. Negalima su ta tiesa nesutikti. Visgi reikia priminti, kad tą rimtą darbą privalo pradėti pati valdžia. Jei ji taip darytų, tada ji turėtų moralinę teisę reikalauti ir iš piliečių geriau dirbti ir elgtis. Taigi čia pirmenybė Prezidentui ir ministerių pirmininkui duoti gerą pavyzdį išvargusiai ir sumišusiai tautai.

Deja, iki šiol mūsų valdžios vyrai nepasimokė iš praeities klaidų. Dar blogiau, kad jie jas kartoja, nors ir kalbėdami apie reikalą pakeisti savo laikyseną.

Rusijos opozicija iki pavasario pažadėjo nuversti B. Jelciną Kaliningrado kongrese A. Ruckojus išdėstė didžiavalstybinę koncepciją

Buvęs Rusijos viceprezidentas Aleksandras Ruckojus, prieš metus vadovavęs nepavykusiam maištui prieš Borisą Jelciną, rugsėjo mėn. paragino sukurti vieną valstybę buvusios SSRS teritorijoje.

A. Ruckojaus nuomone, jai turi priklausyti visos buvusios sovietinės respublikos. Bet, pasak jo, vieningos valstybės atkūrimo procesas turi vykti savanoriškumo pagrindu. Tiesa, buvęs viceprezidentas nepaaiškino, kaip jis įsivaizduoja tokį savanorišką SSRS atkūrimą.

A. Ruckojus išdėstė savo didžiavalstybinę koncepciją kalbėdamas Kaliningrade, kur vyko „Rusijos patriotinių jėgų“ suvažiavimas. Šio forumo šūkis - „Rusija nuo Kaliningrado iki Kurilų“.

Pirmajame tokiaame kongrese opozicija susivienijo bendros platformos pagrindu. Priimta pareiškime sakoma, jog prezidento ir vyriausybės kursas bankrutavo, ir susitariančios šalys nutarė imtis visų priemonių, kad įvyktų pirmalaikiai prezidento rinkimai.

Didžiausius komunistinių ir nacionalistinių grupuočių lyderiai iškėlė bendrą kandidatūrą į prezidentus, tačiau nepranešė, kas tas kandidatas. Numanoma, jog tai - A. Ruckojus. Vietos žurnalistų teigimu, kongrese jis buvo ryškus lyderis.

Pasitarime dalyvavo žinomi opozicijos veikėjai - Genadijus Ziuganovas, Sergejus Baburinas, Aleksandras Prochanovas, Viktoras Alksnis ir kiti. Jie ketina iki kitų metų gegužės nuversti B. Jelciną.

Spalio mėnesį įvyks nacionalinis patriotinių jėgų kongresas, kuriame bus sudaryta valstybės taryba ir šešėlinė vyriausybė. (...)

Opozicija ketina atgavinti didžiavalstybinę Rusijos sąjungą SSRS ribose, suvienyti su patriotinėmis vėliavomis „sovietinė

rusų tautą visoje Rusijoje nuo Kaliningrado iki Kurilų ir nuversti dabartinį valdantį režimą“.

Rusijos opozicija planuoja politinį mūšį, o Kremlius perspėja dėl įtempto rudens. (...)

Opozicija (ir buvęs viceprezidentas A. Ruckojus) tikisi pradėti antrąjį mūšį. Po Kaliningrado kongreso A. Ruckojus, komunistų lyderis G. Ziuganovas ir kiti opozicijos funkcionieriai pareikalavo priešlaikinių prezidento rinkimų ir vyriausybės atstatydinimo.

G. Ziuganovas prezidento stovyklą pavadino liaudies išdavytės partija ir paragino visuomenę remti opoziciją.

„Rusų lokys stojasi ant kojų jau visoje šalyje“, - pareiškė komunistų lyderis.

B. Jelcino kadencija baigiasi 1996 metų birželį. Jo stovykla tikisi, kad jis iškels savo kandidatūrą ir antrąjam penkerių metų laikotarpiui.

Be A. Ruckojus ir G. Ziuganovo bloko, kampaniją pradėjo ir ultranacionalistas Vladimiras Zirinovskis, kurio partija praėjusi gruodį laimėjo nemažai vietų Valstybės Dūmoje.

Praėjusiais metais B. Jelcino perspėjimai dėl karšto rugsėjo išsipildė. Rugsėjo 21 dieną jis paleido konservatyvų parlamentą, trukdžiusį jo reformoms.

Deputatai atsiskė paklusti jo dekretui Nr. 1400. Dviejų savaičių streikas apogėjū pasiekė spalio 3 dieną, kai parlamento šalininkai šturmavo Maskvos miesto tarybą ir „Ostankimo“ televizijos centrą.

Kitą dieną B. Jelcinui ištikimos pajėgos numalšino maištą. Maskvos Baltieji rūmai buvo apšaudyti iš tankų pabūklų. A. Ruckojus ir kiti buvo suimti. Oficialiai neramumų metu žuvo apie 150 žmonių.

B. Jelcino spaudos atstovas Viačeslavas Kostikovas pranašauja įtemptą rudenį, tačiau jis atmeta

kraujo praliejimo galimybę. Interviu agentūrai „Interfax“ V. Kostikovas skeptiškai atsiliepė apie opozicijos jėgas, pareiškęs, kad jiems nepasisekė uždegti jūros.

Pirmasis klausimas, kilęs politinių peripetijų centre, yra ne tik prezidento kandidatūros reikalai, bet kada įvyks prezidento ir parlamento rinkimai. Kol kas rinkimų data nepaskelbta.

Tačiau ir Valstybės Dūmos pirmininkas, ir B. Jelcino administracijos vadovas S. Filatovas pareiškė, kad prezidento, Dūmos ir vietinių valdybų rinkimai įvyks 1996 metų birželio 12 dieną.

Pagal Rusijos konstituciją Dūmos rinkimai turi vykti 1995 metų pabaigoje, o B. Jelcino kadencija baigiasi 1996 metais. Tačiau, S. Filatovo nuomone, rengiant visus rinkimus iš karto, bus sutaupta nemažai pinigų, ateis balsuoti daugiau rinkėjų.

B. Jelcinas teigia, jog dar nežino, ar balotiruosis antrąjį kadencijai. Tačiau V. Kostikovas pareiškė, kad demokratams turi geras galimybes, balsuodami už B. Jelciną 1996 metais.

Kitas svarbus klausimas yra, ar stabilis premjero Viktoro Cernomyrdino vyriausybė.

Kol kas nėra jokių požymių, kad B. Jelcinas ir V. Cernomyrdinas nesutaria, nors daugelis politikų mano, kad premjeras iškels savo kandidatūrą prezidento rinkimuose.

Trečiasis klausimas - ar lojali B. Jelcinui armija?

Manoma, kad ginkluotosios pajėgos nėra labai patenkintos dideliu armijos personalo ir biudžeto sumažinimu. Išvestų iš Vokietijos ir Baltijos šalių tūkstančių kareivių laukia neaiški ateitis, kai kurių šeimos neturi kur gyventi. Nepanašu, kad armija norės įsivelti į naujus politinius mūšius.

Tačiau B. Jelcinas nenori nemalonių netikėtumų. Rusijos

spauda praneša, kad Kremliuje sustiprintas saugumas.

„Nezavisimaja gazeta“ išspausdino publikaciją, kurios iki šiol Kremlius nepaneigė, kad kelios elitinių karių divizijos ir vidaus reikalų kariuomenė jungiama į specialiąsias pajėgas ir dislokuojama aplink Maskvą. Pasak dienraščio, prezidentas pats kontroliuos šių pajėgų veiklą.

Reuter, PAP, ITAR-TASS, Eltos ir „Lietuvos Rytų“ inf.

Kaire pasibaigė JTO konferencija

(Atkelta iš 1-mo psl.)

tiek jos eigoje, šv. Sosto delegacija stengėsi visais klausimais pasiekti visiems priimtinas formules ir niekuomet nekurstė konferencijos dalyvių skilimo. Prieš konferencijos uždarymą sugalvota vadinamoji dalinio pritarimo dokumento metodika sudarė sąlygas, kad ir šv. Sostas pasirašytų baigiamąjį dokumentą, turėdamas teisę atsiriboti nuo nepriimtinių jo teiginių. Pagaliau, panašiai pasielgė ir kitos delegacijos, kad dokumentas galėtų būti priimtas.

2. Ką konkrečiai pasiekė šventasis Sostas konferencijoje. Kuriuos baigiamojo dokumento punktus, šventojo Sosto delegacijos intervencijū dėka, pavyko pataisyti ir pagerinti?

Ne tik šventojo Sosto, bet ir daugelio kitų kraštū dėka. Tai reikia pabrėžti. Čia reikia viską labai sintetiškai išdėstyti, dėl to tik paminėsiu esminius dalykus. Pirmiausiai, dokumentas, ypač aborto klausimu, nenustato jokių naujų tarptautinių žmogaus teisių. Visų pažangos ugdymo rūpesčių centre yra žmonės, žmogiškosios būtybės. Valstybės turėtų atsiskaityti nuostolingų gamybos ir vartojimo modelių. Kiekvienas turi teisę į švietimą; vaikų auklėjimas ir

(Nukelta į 5-tą psl.)

Stephanus Bathor Comes vna Polona, Groot-Hertoch vnde Lithvan, Fiortoch vna Ruffia, Prassen, Maronien etc.

Steponas Batoras

Dalia Gudavičiūtė

Rugsėjo 15 d. Vilniaus universitete įvyko trijų dienų iškilmės 415-osioms jo įkūrimo metinėms paminėti.

Į iškilmes atvyko 13 universitetų atstovai iš Norvegijos, Rusijos, Lenkijos, Vokietijos, Ispanijos, Estijos, Latvijos, Olandijos, Ukrainos, užsienio valstybių ambasadoriai Lietuvoje, Europos rektorių konferencijos prezidentas Josepas Bricallas.

Šio 415 metų sukakties minėjimo reikėjo kaip preteksto nuveikti dar nepadarytiems darbams. Ta proga buvo išleista

415 Vilniaus universiteto metų - tai blyksnis amžinbėje

Universiteto istorija, kokios anksčiau negalėjo būti: pirmą kartą ji iliustruota, joje perrašytas sovietinis laikotarpis. Universitetui reikėjo herbo, atitinkančio europinius standartus, vėliavos, ta proga buvo baigtas P.Repšio memorialas baltams atminti. Naujajame herbe tvirtai atsiremiamas į Didžiosios kunigaikštystės tradiciją ir kartu išlaikomi europiniai standartai. Kaip ir Bolonijos, Kiolno, Budapešto universitetų herbuose, viršuje derinamas valstybės herbas su knyga - Universiteto autonomijos simboliu.

Sv. Jonų bažnyčioje buvo laikomos šv. Mišios už mirusius Universiteto darbuotojus. Po to buvo iškilmingai pašventinta Universiteto vėliava (autorius - P. Repšys, siuvinėjo I. Valalienė).

Knygynė „Litera“ įvyko knygos „Vilniaus universiteto istorija (1547-1994)“ pristatymas. Filologijos fakulteto Aisčių menėje buvo atidengta paminklinė plokštė „Mirusioms baltų gentims atminti“. Literatų vestibiulyje, kurį įrengė nesulaukęs oficialaus atidarymo dailininkas Rimtautas Gibavičius, Filologijos fakulteto studentai skaitė literatų, pavaizduotų grafitinėse freskose, eiles.

Po iškilmingų pietų Didžiajame kieme buvo atidengta

Universiteto profesoriaus V.Jurgučio paminklinė lenta.

Sukakties minėjimo pagrindinės iškilmės įvyko šv. Jono bažnyčioje. „415 metų - tai blyksnis amžinybėje“ - pasakė rektorius savo iškilmingoje kalboje R. Pavilionis. Jis apibrėžė dvasios laisvės sąvoką, kuri nuo pat universiteto įkūrimo buvo tvirtinama ir plečiama šioje mokslo įstaigoje profesorių, studentų, mokslų, kalbų, papročių, tikėjimų įvairovės.

Kalbėdamas apie sovietmetį, R.Pavilionis pabrėžė, kad jo metu darbuotojai iš nuolaužų ir trupinių mėgino atkurti Universiteto dvasią, aukodami garbę ir bendraudami su šetonu.

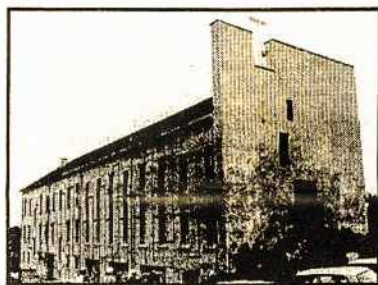
Buvo suteikti Vilniaus universiteto Garbės daktarų vardai keturiems mokslininkams - Grigalius universiteto profesorius Paulius Rabikauskis, Indianos koledžo profesorius Tomui Remeikiui, Pensilvanijos universiteto profesorius Viljamui Šmolstygui ir Rusijos mokslų akademijos Slavistikos instituto daktarui Vladimirui Toporovui. Garbės daktarai buvo apsiausti togomis, jiems įteikti garbės diplomai odiniuose dėkluose. Penktasis diplomus paskirtas Česlawui Milozui, pastarajam neatvykus, įteiktas nebuvo.

„L.R.“

„Kiekvieną kartą, kai naujai pašventinama koplyčia - Dievo šventė“

Lygiai prieš dvejus metus, rugsėjo pradžioje, Jo Ekscelencija vyskupas Sigitas Tamkevičius pašventino būsimosios Šilainių bažnyčios pamatus.

Šilainių parapijos klebonas kun. Lionginas Vaičiulionis mano, kad naujieji Dievo namai, pagal architekto Eugenijaus Miliūno projektą statomi UAB „Ašva“, pakvies tikinčiuosius tik po ketverių metų, tačiau parapijiečiai jau pažymėjo dideles iškilmes - Jo Eminencijos kardinolo Vincento Sladkevičiaus leidimu buvo pašventinta laikinoji Sv. Dvasios koplyčia. „Nemanau, kad bus didesnė iškilmė, kai bus šventinama tikroji bažnyčia, - kreipėsi į tikinčiuosius Šilainių parapijos namuose laikinąją Sv. Dvasios koplyčią pašventinęs Jo Ekscelencija S.Tamkevičius. - Šita Dievo šventovė yra tarsi į mūsų tarpą ateinantis Jėzus Kristus: čia mes Jį kasdien sutiksime“.

Teisus buvo Jo Ekscelencija sakydamas, jog susitikimo su Aukščiausiuoju, stiprybės ir nusiramino čia ateis eškoti ir jaunas, ir senas: jau į šv. Mišių auką susirinkusieji nesutipo erdvoje koplyčioje... Pramašiu su remonto garsais iš parapijos namų sklido nuoširdi malda - ypač už tuos, kurie lankysis šioje bažnyčioje. Nuo rugsėjo 11-osios pamaldos čia vyks ir šokiadieniai: rytą 7.20 val., vakare 19 val.

Aukojęs šv. Mišias Jo Ekscelencija vyskupas S.Tamkevičius paragino tikėjimo brolius ir seseris suprasti šios dienos Evangeliją: Išganytojas ateina netik į teisųjų namus ir širdis, bet ir pas tuos, kurie nebuvo Jam ištikimi. „Čia kiekvienas yra laukiamas, laukiamas ne parapijos klebono ar vikaro, o Jėzaus Kristus, - kalbėjo Jo Ekscelencija. - Kiekvieną kartą, kai naujai pašventinama koplyčia, Dievo šventė: Jis nori dalytis su mumis, nori ant savo pečių pasiimti mūsų kaltes.“ „Į Viešpaties būstą džiaugsmingai keliaujame...“ - jaunais „Marijos vaikų“ giesmininkų balsais aidėjo erdviuose skliautuose iškilios valandos džiaugsmas. Garbūs svečiai - Jo Ekscelencija S.Tamkevičius, kancleris R.Norvila - liudijo: tai džiaugsmas ne tik parapijiečiams, o džiaugsmas visam Kauno miestui visai tikinčiųjų šeimai. Telieka džiaugtis ir viltis, kad naujoji Dievo šventovė padės daugeliui tapti Jo šventove.

Dalia Juškienė
„Kauno Diena“

Estijos prezidentas aplankė Popiežių Joną Paulių II

Popiežius Jonas Paulius II rugsėjo 15 d. savo vasaros rezidencijoje Castelgandolfe priėmė Estijos prezidentą Lennart Meri. Tai atsakomasis Estijos prezidento vizitas pas šv. Tėvą, po Jono Pauliaus II-ojo kelionės į Baltijos valstybes praėjusių metų rugsėjo pradžioje. Priminsime, kad Latvijos prezidentas Guntis Ulmanis šv. Tėvą aplankė jau šiuo metų kovo 17 d., o Lietuvos prezidento Algirdo Brazausko vizitas Vatikane turėtų įvykti šių metų lapkričio mėnesį.

1. Pone prezidentė, labai džiaugiuosi karštai jus sveikindamas, šio Jūsų pirmojo vizito prie Apaštalų Sosto proga. Kartu su jumis sveikinu jūsų palydovus ir visą tautą, kuriai jūs atstovaujate.

Mūsų šiandienis susitikimas man primena trumpą, bet apstų išpūdzių apsilankymą Estijoje, praėjusių metų rugsėjo 10 dieną. Trokštu dar kartą jums padėkoti už nuoširdų priėmimą ir svetingumą, kurį patyriau būdamas sostinėje Taline. Išpūdziai ir jausmai patirti per paskutinę dalį mano istorinės kelionės į tris Baltijos Respublikas dar ir šiandien aidi giliai mano sieloje ir sielose tų, kas mane lydėjo.

2. Po skaudaus bandymo meto, kai buvo pamintos pamatinės žmogaus laisvės - kalbėjo šv. Tėvas, - estų tauta šiandien gyvena moralinio ir pilietinio atsinaujinimo dvasia. Reikšmingą indėlį į šį atgauto pasitikėjimo ir veiksmingų pastangų bendram labai kontekstą įneša geri katalikų bendruomenės ir valstybinių institucijų santykiai, kupini pagarbos ir atgauta religine laisve grįstą bendradarbiavimą.

Katalikų Bažnyčios ir Valstybės nuoširdi santarvė - pasakė

Popiežius, - sudaro reikšmingas prielaidas išvien ugdyti bendrą gerovę visų piliečių labui. Kelia didelį pasigėrėjimą civilinės valdžios dėmesinga laikysena ir pagarba rodoma mažai, bet veikliai katalikų bendruomenei. Bažnyčios ir Valstybės tarpusavio atvirumo ir bendradarbiavimo klimatas labai pasitarnaus ieškant patenkinamų sprendimų ir tais klausimais, kurie dar tebesvarstomi. Pavyzdžiui, su pasitenkinimu konstatuojau, kaip vaisingai nuoširdus susipratimas tarnauja deryboms dėl praityje totalitarinio režimo konfiskuotų pastatų grąžinimo. Linkiu, kad ir toliau būtų einama pradėtu keliu, kad tvirtėtų dialogas ir santarvė, kurių lig šiol netrūko tiek šioje labai jautrioje srityje, tiek ir kitais klausimais, rūpimais abiem pusėms.

3. Linkiu, kad sprendimai, kuriuos tikimasi pasiekti, tarp kita ko leistų katalikų bendruomenei veiksmingiau prisidėti prie visuotinių pastangų, kuriomis siekiama krašto gerovės.

Estijos katalikų bažnyčia, - tęsė šv. Tėvas savo kalbą prezidentui Meri, - sekama Vatikano II-ojo Susirinkimo nurodymais gairėmis, kiek išgali stengiasi bendradarbiauti su visais visuomenės nariais, idant būtų sutvirtinta laisvė ir taika, pasiektos visų piliečių auka ir darbu. Kaip sakiau prieš metus atvykdamas į sostinę Taliną, „Petro Įpėdinis ir visi katalikų bendrijos nariai trokšta savo indėliu užtikrinti Estijai santarvės, taikos ir pažangos rytojų; solidarumo ir brolybės rytojų tarptautinėje bendruomenėje, siekiančioje vis didesnės pagarbos ir lasive grįstą glaudesnių tarpusavio ryšių“.

4. Pone Prezidentė, taip pat ir

kitos krikščionių konfesijos esančios jūsų krašte, tarpusavės santarvės dėka, ugdo taikos ir bendradarbiavimo dvasią. Ekumeninis susitikimas, įvykęs šv. Mikalojaus bažnyčioje, kuriame ir aš su džiaugsmu turėjau progos dalyvauti mano apaštalinio vizito metu, buvo akivaizdus ženklas pastangų, kurias visi, išpažįstantieji bendrą tikėjimą į Kristų, deda idant būtų pasiekta visiška vienybė.

Jų liudijamos evangelinės vertybės padeda išlaikyti gyvą kultūros ir humanizmo paveldą, kurį krikščionybė suteikė Baltijos tautų ir ypač estų tautos civilizacijai ir pažangai. Katalikai trokšta vis drąsiau žengti susitaikinimo ir taikos keliu; pasitaikančių šio meto iššūkių akivaizdoje trokšta ieškoti teisingų sprendimų, pajėgių užgydyti dar atviras žaizdas, kurias žmonių sąmonėje paliko ilga totalitarinės sprespaudos žiema.

5. Pone Prezidentė, galop norėčiau tarti žodį apie natūralią Estijos kolokaciją, kuri yra svarbus Rytų ir Vakarų Europos sandūrio taškas, skirtingų Europos tautų kultūrinio ir religinio dialogo vieta. Šia proga nuoširdžiai linkiu visiems laikams nugaletį įtampą ir nesutarimus, kad jų vietoje įsitvirtintų dosnus, viena kitą praturtinantis skirtingų kultūrų bendravimas. Bendrą krikščioniškų šaknų - kiekvienos senojo žemyno tautos nenuginčijamo lobio - atradimo tepradedu naują dialogą ir glaudesnį Europos Rytų ir Vakarų bendradarbiavimą.

Dėkodamas jums, Pone Prezidentė, ir visiems jus čionai oficialiai atlydėjusiems asmenims, meldžiu Dievo palaimos Estijai ir visiems jos gyventojams žengiantiems į laisvės ir pažangos rytojų.

Lietuvių Radijo Tarnyba
Vatikane

L. Brittanas: Lietuvai pagal PHARE programą bus skirti 4 milijonai ekiu

Kaire pasibaigė JTO konferencija

(Atkelta iš 3-čio psl.)

Europos Komisijos viceprezidentas L. Brittanas.

J. Staselio nuotr.

Rugsėjo 16 d. į Lietuvą su trijų dienų vizitu atvyko Europos Komisijos viceprezidentas Leonas Brittanas. Rugsėjo 16 d. svečias pietavo ir kalbėjo su Prezidentu Algirdu Brazausku, susitiko su užsienio reikalų ministru Povilu Gyliu ir Seimo užsienio reikalų komiteto nariais. Rugsėjo 17 d. L. Brittanas lankėsi Vilniaus universitete, kur skaitė paskaitą, vėliau surengė spaudos konferenciją, apžiūrėjo sostinės

Senamiestį, vakarieniavo su Lietuvoje akredituotais Europos Sąjungos valstybių diplomatais. Rugsėjo 18 d. aplankęs Trakus ir Kauną, Europos Komisijos viceprezidentas išvyko į Rygą.

L. Brittanas yra realus kandidatas Europos Komisijos komisaro pareigoms.

Kitą savaitę L. Brittanui sueis penkiasdešimt penkeri. Jis - Jungtinės Karalystės pilietis, karališkasis advokatas bei valstybės

tarėjas. Studijavo teisės mokslus Kembridže ir Jeylyje. 1974-1988 m. buvo parlamento narys, atstovavęs Konservatorių partijai, 1874 - 1976 m. Konservatorių partijos parlamentinio komiteto darbo reikalams narys, 1976-1979 m. opozicijos atstovas decentralizacijos klausimams, 1978-1979 m. opozicijos atstovas darbo klausimams, 1979-1981 m. vidaus reikalų ministras, 1981-1983 m. vyriausiasis izdo sekretorius, 1983-1985 m. valstybės sekretorius vidaus reikalams, 1985-1986 m. valstybės sekretorius prekybai ir pramonei, 1989-1994 m. Europos Komisijos viceprezidentas. Šiuo metu L. Brittanas yra atsakingas už Europos Bendrijos išorės ekonominius reikalus.

Didelio populiarumo susilaukė šiemet išleista L. Brittan knyga „Europa: kurios mums reikia“. Knygoje Europos Komisijos viceprezidentas pateikia Europos viziją, aptaria Europos Sąjungos reformavimo galimybes. L. Brittanas pasisako ir už bendros Europos valiutos įvedimą, bendros užsienio ir saugumo politikos stiprinimą.

„Lietuvos ryto“ inf.

švietimas pirmiausiai yra tėvų pareiga. Valstybės turi suteikti socialines garantijas imigrantams ir jų šeimoms. Kaip vieną svarbiausių dalykų, baigiamasis dokumentas pabrėžia pareigą gerbti skirtingų tautų ir etninių grupių kultūrinį paveldą bei religines ir etines vertybes. Dokumentas taip pat kalba apie šeimą, kaip apie pamatinį visuomenės elementą ir reikalauja stiprinti šitokią šeimos sampratą. Bet to, kalbama apie kiekvienos šeimos teisę į socialinę paramą. Santuoka gali būti sudaryta tik laisvu sutuoktinių sutikimu; vyras ir moteris turi būti lygiateisiai partneriai. Taip pat pavyko išlaikyti Meksikoje prieš dešimt metų nustatytą formuluoatę, pagal kurią abortas negali būti skatinamas kaip šeimos planavimo priemonė.

3. Vatikano, nors ir dalinį, pritarimą dokumentui, kuriame kalbas apie „seksualines teises“, „gyvybės perdavimo teises“, „seksualinę ir gyvybės perdavimo sveikatą“, kai kas galėtų interpretuoti kaip naują katalikų moralės požiūrį į nesantuokinius lytinius santykius, kontracėciją, homoseksualizmą ir abortą.

Visiškai ne. Kaip tik dėl minėtų dalykų šv. Sosto pritarimas buvo tik dalinis. Nors ir bendrais bruožais pritaridamas ką tik minėtoms sąvokoms „seksualinėms ir gyvybės perdavimo teisėms“, „seksualinei ir dauginimosi sveikatai“ bei skatinamas užtikrinti ką tik čia paminėtas teises, šv. Sostas vis dėlto aiškiai pabrėžė, jog jokių būdu negali keistis moraliniai imperatyvai. Minėtas naujas sąvokas šv. Sostas supranta žmogaus integralios dvasinės ir kūniškos sveikatos kontekste. Seksualinę sveikatą šv. Sostas supranta kaip žmogaus visapusišką sveikatą ir brandą, kurių kulminacija pasireiškia dviejų susituokusių žmonių - vyro ir moters lytiniuose santykiuose. Dėl to neteisinga sakyti, kad Vatikanas pritaridamas „seksualinės sveikatos“ sampratai, sutinka išimti lytiškumo paskirtį iš šeimos ribų. Tuo pačiu nesikeičia ir Bažnyčios požiūris į kontracėciją, homoseksualizmą ir nesantuokinius lytinius santykius. Kairo konferencijoje dalyvavusi šv. Sosto delegacija taip pat nepritarė prezervatyvų naudojimui kaip priemonei apsisaugoti nuo užsikrėtimo AIDS virusu, nors būtent šitas dalykas buvo įtrauktas į baigiamojo dokumento būtiniausių sanitarinių priemonių sąrašą.

Lietuvių Radijo Tarnyba
Vatikane

kelionei - būtų ne tik juokinga, bet ir nedovanotina.“

„Juo mažesniu triukšmu važiuos Šarkis Lietuvon - tuo bus jam pačiam naudingiau ir geriau apie jį liudys, - rašė J. Saulys. - Ypač pro Vokietiją turėtų jis prašvilpti traukiniu kuo greičiausiai, o dar geriau visai jos neliesti. Apie jokus oficialius jo priėmimus, mano supratimu, negali būti nė kalbos. Kaip kiekvienas emigrantas, taip ir Šarkis gali būti, žinoma, priimtas ir Prezidento, ir kitų. Tik, meldžiamieji, nedarykite iš to valstybės reikalo, jei nenorite tos (Nukelta į 8-tą psl.)

Kova bokso ringe buvo pratęsta diplomatijos užkulisiuose

Kodėl Lietuva 1932 metais nepakvietė atvykti tautiečio pasaulio bokso čempiono J. Sharkey-Zukausko?

Juozas Skirius
Docentas

(Tęsinys iš „T.A.“ Nr. 38)

Lietuvoje reikėtų priėmimą Zukauskos pas Valstybės Prezidentą nufilmuoti, nes paskum galėtų būti tai pasaulinėje kino apžvalgoje rodoma. Reikėtų dar su juo susitarti, kad jis Kaune parodytų vadinamą „Schaukampf“ - boksinio meno pratimų demonstraciją. Tos pajamos galėtų būti skiriamos labdarinėms įstaigoms. Tokią jo demonstraciją daug kas norėtų nufilmuoti ir už tai dar sutiktų primokėti. Dar reikėtų jį apsaugoti nuo ubagavimo Lietuvoje, nes dabar Sharkey gauna daug laiškų ir prašymų, kuriuose prašomas pašalpos statyboms ir visokiems kitokiems reikalams. Zukauskas yra kalbus ir pasikalbėjime su žurnalistais galėtų netyčia prasitarti, kad tenai daug ubagų. Dėl to reikėtų prie jo prikemandiruoti vieną asmenį, kuris būtų kaip ir jo reikalams sekretorius, ir be jo žinios niekas prie Zukauskos negalėtų prieiti. (...)

Pakvietus ir Sharkey-Zukauskui sutikus, reikėtų tuojau iš „Eltos“ ir pasiuntinybių visoms telegrafų agentūroms patiekti apie tai smulkias žinias, nes svarbu, kad pirmą žinutę apie jo kelionę į Lietuvą būtų iš lietuviško šaltinio, kadangi pirmas išpūdis geriausiai pasilieka kiekvieno atmintyje. (...)

Būtų gal gerai, jeigu sąlygos ir taktas leistų, kad Sharkey aplankytų ir Vilnių. Tai būtų irgi reikšmingas faktas, kad Sharkey aplankė okupuotą Lietuvos sostinę Vilnių.

Sharkey kvietimas gali būti brangokas, bet išleisti pinigai kitu pavidalu grįžtų. Lietuvai geriausia

Jackas Sharkey-Zukauskas 1983 metais. United Press International nuotr.

propaganda būtų padaryta. (...)

Pasiruošus ir vedant neoficialias derybas su garlaivių bendrovėmis, galima būtų labai patogiomis sąlygomis gauti laivakortes, o ypač luksusines kabinas, nes laivai dabar kursuoja apytušti. (...) Krizio metu kiekviena bendrovė suinteresuota turėti daugiau keleivių, ir dėl to eina slapta konkurencija tarp garlaivių bendrovių.

Krizio metu luksusinių kabinų laivakortės parduodamos už minimalią kainą. Be to, net oficialiai bendrovės įvairioms garsenybėms teikia papigintas laivakortes, nes garsių žmonių vardai reklamuoja savo bendrovę.

Sharkey kvieisti geriausiai būtų liepos mėn. pabaigoje arba visą rugpjūčio mėnesį, kada Lietuvos gamta graži, keliai sausi ir t.t. Reikia turėti galvoje ir tai, kad jis dabar turi laisvo laiko, o vėliau, po metų, reikės jam vėl stoti kovon su nauju pretendentu į pasaulio čempionus, taigi vėliau jis negalės atvykti. (...) Taigireikia pasinaudoti gera proga, nes nežinia, ar po metų jis tebebus pasaulio čempionas.

Gal atsirastų lietuvis amerikietis, kuris apsiimtų jį kelionėje lydėti, kuris būtų informatorius kelionėje žurnalistams laive, geležinkeluose. Tas labai būtų reikalinga, nes Sharkey nevisiškai gal gerai orientuojasi Lietuvos istorijoje, geografijoje, Vilniaus ir Klaipėdos klausimuose.

Prieštarings Lietuvos diplomatų nuomonės

Lietuvos užsienio reikalų ministerija, gavusi šį Pro memoria, skubiai birželio 27 d. išsiuntė jos kopiją ir telegramą savo pasiuntinybei Vašingtone, prašydama pareikšti savo nuomonę dėl J. Zukauskos pakvietimo į Lietuvą. Kitą dieną buvo išsiųstos dokumento kopijos ir telegramos su analogišku tekstu visoms Lietuvos pasiuntinyboms: Stokholme, Buenos Airėse, Rygoje, Londone, Paryžiuje, Berlyne, Prahoje, Romoje, Taline. Tai visiškai suprantama, nes ministerijos darbuotojai, prieš pradėdami imtis konkrečių veiksmų šiuo klausimu, norėjo gauti kuo daugiau informacijos ne tiek apie patį J. Sharkey-Zukauską, kiek apie pačios procedūros tikslingumą ir naudingumą.

Visą liepos mėnesį į ministeriją plaukė Lietuvos atstovybių užsienyje raštai su įvairiausiomis nuomonėmis.

Lietuvos atstovas Vokietijoje J. Saulys pirmasis liepos 1 d. atsiuntė ministerijai raštą, pažymėtą „Visai konfidencialiai“. Jo nuomone, „Daryti iš atsitiktinio ir laikino Šarkio laimėjimo tautos garbės dalyką - tai mažų mažiausia ir neprotinga, ir neatsargu. Šarkis sumušė Schmelingą - garbė, o kai Šarkį vėl sumuš kas kitas - negi turėtų būti gėda iš to Lietuvai? (...) Kad mes šiuo metu turėtume mėtyti dar savo pinigus milijonierio

Šviesūs prisiminimai⁶

Sudiev Antanui Pisarskiui

Tarptautinis Eucharistinis 40-tas Kongresas vyko Melbourne 1973 m. vasario 18-25 dienomis. Dalyvavo svečių iš viso pasaulio. Tuo metu mūsų Parapijos Namuose Kensingtone vyko mūsų kunigų ir svečių posėdis.

Iš kairės sėdi kun. Pr. Daukny, kun. dr. Petras Bačinskas - jau miręs 1993.4.1 Brisbanėje, Prelatas dr. Ladas Tulaba - Šv. Kazimiero Lietuvių Kolegijos Rektorius Romoje.

Stovi iš kairės: šviesiu kostiumu kun. Juozas Petrauskas, Prelatas dr. Petras Celiešius - jau miręs Amerikoje 1986.1.1, J.E. Vyskupas dr. Antanas Deksnys iš Vokietijos, kun. Pranas Vaseris - miręs 1987.9.29, J.E. Vyskupas dr. Vincentas Brizgys - miręs 1992.4.23 Cikagoje, kun. Petras Butkus - miręs 1993.4.14 Sydney, kun. Albinas Spurgis MIC - miręs 1985.10.7 Adelaidėje. Iš čia dešimties esančių jau šeši iškeliavę į Amžinybę.

Metinio Melbourne Lietuvių klubo susirinkimo atgarsis

MLK metinis susirinkimas įvyko š.m. rugsėjo 24 d. Klubo Jubiliejinėje salėje. Dalyvių sąrašas užsiregistravo 62 asmenys. Pasigedome didesnio skaičiaus atstovų iš vidurinės kartos.

Klubo pirm. Vladas Bosikis atidarė susirinkimą ir jam pirmininkavo. Sekretoriauti jis pakvietė Alisą Baltrukonię.

Po mirusių Klubo narių pagerbimo ir naujai įstojusių narių pasveikinimo, perskaitytas praėjusių metų susirinkimo protokolas, kuris priimtas be pastabų.

Mandatų komisiją sudarė: Vincas Lazauskas ir Vincas Baltrukonis. Trečias Mandatų komisijos narys Kazimieras Mioldažys, metų bėgyje, iškeliavo į amžinybę.

Pareigas einantys Klubo valdybos nariai davė savo pranešimus: Klubo pirmininkas Vl. Bosikis, peržvelgęs praėjusių metų veiklą, supažindino susirinkusius su Lietuvių Namų finansine padėtimi: kas buvo praėjusių metų bėgyje užplanuota ir kas valdybos užplanuota padaryti sekančių metų bėgyje.

Pranešimas Klubo išdinininko Feliko Sodačio. Revizoriaus Jono Karlo pranešimas. Taip pat pranešimas Revizijos komisijos, kurią sudarė: Vytautas Didelis, Povilas Baltutis, Juozas Balbata.

Iš pranešimų buvo aišku, kad Valdyba buvo darbšti, visi dokumentai vedami tvarkingai ir pranešimai buvo aiškūs ir išsamūs.

1994-95 metų sąmatoje numatyta artimoje ateityje pakeisti koridoriaty lубas. Taip pat numatyta prieš ateinančią žiemą įvesti apšildymą koncertų salėje, kas numatyta kainuose tarp 8-nių ir 10-

ties tūkstančių dolerių.

Pirmininkas padėjo organizacijoms už aukas ir Klubo nariams už mažesnes aukas. Dailininkui Juozui Baukiui-Banks padėjo už padovanotus Klubui tris paveikslus. Pirm. Vl. Bosikis taip pat pranešė, kad buvo išsiųstos keturios siuntos laivais į Lietuvą, kurias sudarė 1188 pavieniai siuntiniai. Padėjo visiems, kurie padėjo siuntinius į talpintuvus išsiuntimui pakrauti. Valdybos nariams Pirmininkas padėjo už gražų bendradarbiavimą ir įdėtą darbą. Albinui Miškiniui tarė Ačiū, kad nebūdamas valdyboje daug Klubui padeda. Ypatinę padėką visų narių vardu pirmininkas išreiškė reikalų vedėjui - ūkvedžiui Beniu Beržanskui, kuris labai daug laiko paukojo įvairiems L. Namų pataisymams bei patobulinimams.

Klubo ir susirinkimo pirm. Vladas Bosikis pasiūlė susirinkimui Alisą Baltrukonię, už nuopelnus ML Klubui, paskelbti ją Garbės nare. Šis reikalas buvo pastatytas balsavimui ir vienbalsiai susirinkusių narių nubalsuota paskelbti Alisą Baltrukonię Melb. Liet. Klubo Garbės nare.

Susirinkime buvo prieita prie 13-to Dienotvarkės punkto - kandidatų į Klubo valdybą klausimas.

Klubo v-bos pirm. Vl. Bosikis pasakė, kad virš 400 Klubo narių nekreipė dėmesio į Valdybos skelbimus laikraščiuose ar į Valdybos narių, prašymus sutikti dirbti porą metų Lietuvių Namų gerovei. Vladui Bosikiui asmeniškai, vos nesiklaupiant ant kelių, pavyko prikalbinti vieną asmenį, kuris sutiko kandidatuoti, bet to mažai.

Klubo pirmininkas apeliavo į

Gyvenimas žvaigždėta atmintis; Ką tu davei ir ką sukūrei. Tai mūsų kartų gražiausias statinys - Svajonių ir tikrovės rūmai.

Geelongo lietuvius giliai nuliūdino žinia, kad rugsėjo 17 d. namuose netekome Antano Pisarskio, bendruomenės nario, remėjo, o statant Geelongo lietuvių bendruomenės namus prisidėjusio įvairiais darbais. Lankydavosi minėjimuose bei parengimuose.

Antanas gimė 1910.7.21 Panevėžio apskr. Moliūnų km. didelėje šeimoje. Augo keturias seserys ir keturi broliai. Sesuo ir vienas brolis tebegyvena Lietuvoje, kiti jau išmirę. Lietuvoje Antanas mokėsi statybos amato ir dirbo statyboje. Gyvenant Moliūnų kaime susipažino Teodorą Malevičiūtę, sukūrė šeimą, ten gimė pirmasis sūnus Arvydas.

Vokiečiams užėjus daugelis mūsų lietuvių buvo vežami darbams į Vokietiją, taip pat teko ir Antanui aplėisti savo mylimą Lietuvą, dirbti įvairiose Vokietijos įmonėse. Artėjant rusams, jo žmona su savo mažu sūneliu apleido Lietuvą ir atvyko pas savo vyrą. Karui pasibaigus Pisarskių šeima emigravo Australijon. 1949 atvyko į Benegillą - vartai į naują gyvenimą, tai pirmoji parengiamoji stovykla. Panašios stovyklos įsteigtos Bathrust (prie Sidnėjaus, N.S.W.) ten

susirinkusius Klubo narius, kad pakeistų abuojumą Lietuvių Namams, kuriuos taip sunkiai įsigijome ir kurie mūsų visų pasididžiavimas, mūsų organizacijų būstinė ir visos kultūrinės ir visuomeninės veiklos centras - mūsų šventovė.

Vistik tapo pajudinta susirinkusių sąžinė, bet pirmiausia puolėsi prikalbinti, kad pasilikty Klubo valdyboje, 8 metus Klubo v-bos pirmininku išdirbęs, Vladas Bosikis. Jis beveik iki ašarų sugraudintas, sutiko dar vienai kadencijai pasilikti. Po to atsirado ir du nedrausos savanoriai iš jaunesnės kartos, kurie pasisiūlė darbu valdyboje. Tokiu būdu jau susidarė septyni asmenys -

Antanas apsigyveno ir dvejų metų prievolės darbą atliko Braits miestely. Tais laikais daugelis lietuvių kūrėsi Geelonge, atvyko ir Pisarskių šeima, prasidėjo sunkus gyvenimas. Įsidarbino tiltų statyboje, kartu statėsi namą Bell Park rajone. Čia gimė ir antrasis sūnus Algis. Vaikai dalyvavo skautų veikloje, Arvydas lankė lietuvių savaitgalio mokyklą.

Bažnyčioje šv. Mišias atnašavo kun.dr.Pr. Daukny, skaitinius skaitė J.Gailius, aukas atnešė velionio sūnūs, giedojo balsingi žmonės, protarpiais vargonais grojo liūdnas gedulo melodijas. Atsisveikinimo žodį tarė bendruomenės p-kas O.Schrederis.

Palaidotas rugsėjo 21 Eastern kapinėse, atsisveikinti su velioniu susirinko didžiulė minia jo artimųjų, giminių, pažįstamų. Sermenis paruošė bendruomenės moterų draugija, lietuvių bendruomenės namuose. VI. Stuikevičius atidarydamas gedulo pietus perskaitė maldą.

Amžinosios šviesos spindėjimo prašome Velioniu, o dvasios paguodos ir tvirtumo - jį mylintiems šeimos nariams; žmonai Teodorai, sūnams Arvydui ir Algiui, marčioms - June ir Debbie, anūkams - Katherine, Steven, Mark, Reece ir Amber.

R. Skerienė

Valdybos nariai, kurie sekmadienį, rugsėjo 25 d. pareigomis pasiskirstė sekančiais:

1. Pirmininkas - Vladas Bosikis; 2. Vice-pirm. - Kęstutis Lynikas; 3. Baro išd. ir antras vice-pirm. - Viktoras Kairys; 4. Sekretorė - Eglė Kairienė; 5. Klubo išdinininkas - Feliksas Sodaitis; 6. Reikalų vedėjas - Benius Beržanskas; 7. Parengimų vadovas - Zigmas Augaitis.

Revizijos komisiją sudarė: Vytautas Didelis, Povilas Baltutis, Juozas Balbata.

Mandatų komisiją sudarė: Vincas Lazauskas ir Vincas Baltrukonis.

Linkėtina visiems sveikų ir darbinių metų. Klubo narė

Norite gauti savo gimimo metrikus?

Dažnai yra gaunami užklaūsaimai apie galimybę surasti gimimo metrikus Lietuvoje. Užsienio Reikalų Ministerijos Konsulinis Departamentas prisiuntė sekančią informaciją:

„Asmenys, norintys pakartotini išsiimti gimimo liūdijimą, turi kreiptis į Lietuvos Respublikos Užsienio Reikalų Ministerijos Konsulinį Departamentą arba tiesiogiai į archyvą, labai tiksliai ir detalai nurodant: gimimo datą, gimimo vietą, jei žino - bažnyčia, kurioje pakrikštytas, jeigu pavardė ar vardas vėliau keitėsi - tai vardą ir pavardę, buvusią gimimo metu, duomenis apie tėvus.

Asmenys, gimę iki 1915 m. gali kreiptis į Lietuvos Valstybinį Istorijos archyvą adresu: Vilnius, Gerosios Vilties g. 10.

Asmenys, gimę po 1915 m. kreiptis į Lietuvos Valstybinį Metrikų Archyvą adresu: Vilnius, Kalinausko g. 21.

Nežiūrint to, koku būdu asmuo prašo išimti gimimo liūdijimą, iš archyvų jis bus perduotas URM Konsuliniam

departamentui“.

Taip pat primenu, kad norintieji atstatyti Lietuvos Respublikos pilietybę ir gauti lietuvišką pasą, turi:

1. Užpildyti nustatytos formos prašymą atstatyti (igyvendinti) teisę į Lietuvos pilietybę arba ją grąžinti.
2. Užpildyti prašymą išduoti (pakeisti) pasą.
3. Pasirašyti pasižadėjimą laikytis Lietuvos Respublikos įstatymų, gerbti jos nepriklausomybę ir teritorinį vientisumą.
4. Pateikti sekančius dokumentus: a) dokumentą, patvirtinantį Lietuvos Respublikos pilietybę iki 1940.06.15 d. (t.y. vidaus ar užsienio pasą, gimimo liūdijimo ar kitų archyvinų dokumentų kopijas), b) asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą (Jūsų turimo paso kopiją), c) santuokos liūdijimo kopija, d) dvi paso dydžio nuotraukas (35 x 45 mm.)

Dokumentų kopijos ir vertimai turi būti patvirtinti notarine ar tolygia tvarka, turi turėti vertimus į

(Nukelta į 7-tą psl.)

IS MŪSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Spalio mėnesį kiekviena sekmadienį bažnyčioje prieš mūsų pamaldas bus kalbamas rožančius, kas tik gali kviečiami jungtis į šią bendrą Bažnyčios patvirtintą maldą.

Prelato Prano Vaserio mirties VII metinėse šv. Mišios buvo atšaukiamos šv. Marijos Jūrų Zvaigždės bažnyčioje, kartu minint ir Angelų Sargų dieną, nes tai buvo spalio 2 d. - jų šventė. Dalyvavo 120 tikinčiųjų. Liturginius skaitymus atliko Juozas Keblys, aukas atnešė Halina Statkuvienė ir Vida Vaitiekūnienė. Kun. Pr. Dauknyš tarė Prelato Pr. Vaserio atminimo pamokslą. Tikinčiųjų maldą pateikė Valentinas Čižauskas ir padėjo kunigui dalinti šv. Komuniją. Dievo Berniukams esant mokyklos atostogoms, jų pareigas atliko Vincas Stagys. Parapijos choras buvo parinkęs ypatingai gražias giesmes!

Už Erną Stankevičienę, mirusią Adelaidėje, šv. Mišias užjos

Kultūrinė popietė

Melbourno Lietuvių Katalikų Moterų draugijos - Kultūrinė popietė - įvyks spalio 23 d. (sekmadienį) 2 val. p.p. Moterų Seklyčioje.

Joje dalyvaus ir pasidalins mintimis gerb. svečias Prisiškėlimo Bažnyčios klebonas kun. Eugenijus Bartulis.

Draugijos narės kviečiamos kuo skaitlingiausiai dalyvauti.

Melbourno LKMD-jos valdyba

Skelbimas

ALB Krašto v-ba per LR garbės konsulą JJonavičių kreipėsi į Lietuvos Respublikos Užsienio Reikalų Ministeriją dėl Lietuvos Respublikos valstybinių švenčių. Žemiau paduodame gautą sąrašą, kurį skelbiame mūsų bendruomenės žiniomis. Gal ne visos čia skelbiamos, ypač „atmintinos dienos“ yra mums priimtinos?

Valstybinės šventės:

Vasario 16-oji - Lietuvos nepriklausomybės diena, Liepos 6-oji - Mindaugo karūnavimo - Valstybės diena.

Atmintinos Dienos:

Sausio 13-oji - Laisvės gynėjų diena, Kovo 4-oji - šv. Kazimiero - Lietuvos globėjo diena,

Kovo 11-oji - Lietuvos nepriklausomybės atstatymo diena, Gegužės 1-oji - Tarptautinė darbo šventės diena,

Gegužės 7-oji - Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos diena, Birželio 14-oji - Gedulo ir Vilties diena,

Birželio 24-oji - Rasos (Joninių) diena,

Liepos 15-oji - Zalgirio mūšio diena, Rugsėjo 23-oji - Juodojo kaspino diena,

Rugsėjo 8-oji - Silinių (šv. Mergelės Marijos gimimo, Vytauto Didžiojo karūnavimo) diena,

Rugsėjo 23-oji - Žydų genocido diena,

Spalio 25-oji - Konstitucijos diena, Lapkričio 23-oji - Lietuvos karių diena,

Gruodžio 10-oji - Tarptautinė žmogaus teisių diena.

L.R. Užsienio Reikalų Ministerija

vėlę užprašė Juozas ir Teresė Jurgelaičiai spalio 5 d.

Geelonge lietuviškos pamaldos šv. Jono bažnyčioje, kurias atšauš kun. Pr. Dauknyš atvykęs iš Melbourno spalio 16 d. sekmadienį 9.30 val.

Australijos vyskupų ir kunigų bendros Rekolekcijos, kokios labai retai būna, vyks po Naujų Metų sausio 23-27 d. Melbourno Universitete ir dalyviai užsiregistravę turės išbūti visą laiką Universiteto koledžuose nakvynei ir ten gaus pusryčius, pietus ir vakarienę.

Rekolekcijų pamokslininkai: kapucinas profesorius Raniero Cantamessa, kuris Gavenios Rekolekcijas praveda Popiežiui ir visai Kurijai ir kun. profesorius Emiliem Tardif iš Kanados šv. Jėzaus Širdies misijonierių vienuolyno pamokslininkas po įvairius kraštus. Kas iš vyskupų ir kunigų užsiregistruoja iki spalio 31, už Rekolekcijas ir pragyvenimą moka \$290, o kas pavėlus - mokės po \$320. Mūsų kun. Pr. Dauknyš jau spėjo ten užsiregistruoti. Tai labai reta proga dalyvauti tokiose svarbiose Rekolekcijose, kurių vedamoji mintis: „Ateik Šventoji Dvasia“.

Į LIETUVĄ NEBEREIKĖS VIZŲ

Lietuvos Respublikos Garbės Konsulas Melbournie Kęstutis Lynikas pranešė, kad gavo iš Vilniaus pranešimą, kad į Lietuvą vykstant su Australijos pasu, jau nebereikės į Lietuvą įvažiavimo vizos.

Norite gauti savo gimimo metrikus?

(Atkelta iš 6-to psl.)

lietuvių kalbą ir visi dokumentai turi būti paliūdyti ir patvirtinti Lietuvos Respublikos Konsulate. Patvirtintus dokumentus lietuvių kalba reikia siųsti pačiam asmeniškai arba per Konsulatą šiuo adresu: Lietuvos Respublikos Užsienio Reikalų Ministerija, Pasų Skyrius, Saltoniškių 19, Vilnius, Lithuania.

Prašymų ir pasižadėjimo formas galima gauti ir išduoti pasai bus galima atsitiinti savo valstijos Lietuvos Respublikos Konsulate.

Kęstutis Lynikas

L.R. Garbės Konsulas Melbournie

Paieškojimas

Olga - Mina Galbuogienė gyv. Kalninės 10, Jurbarkas 4430, Lietuva paieško Ernst Peter Gotlib, gimusio 1913 m., Balandžių km., Raudonės valsčiuje, Raseinių apskrityje. Zinantieji apie šį asmenį, prašomi pranešti O.M. Galbuogienei virš paduotu adresu.

Aukos „Tėviškės Aidams“

1994 m. rugsėjo mėn.
\$65 aukėjo J. Liubickas, \$20 R. Skerys - A.Š. Antano Skerio 10-ties metinių proga. Po \$15 aukėjo J. Cyžas, V. Maleckas ir A. Pečiulis; \$10 G. Baleiša ir \$5 K. Milinskas. „T.A.“ admin. dėkoja už aukas.

Posėdžiavo ALK Federacijos valdyba

Parapijos Namuose Kensingtone rugsėjo 26 d. buvo susirinkusi mūsų Federacijos Valdyba, kai keli jų buvo išvykę į Lietuvą: Valdybos pirmininkas Edvardas Sidlauskas ir Aleksandra Volkienė - išdininkė - abu Dainos Sambūrio dainininkai, dalyvavanti Pasaulio Lietuvių Dainų Sventėje ir Valdybos narys Antanas Jankevičius dar aplankyti ir savo gimines. Sugrįžusius ir čia darbai laukia. Šių dienų pagrindiniai užmojai tebėra „Tėviškės Aidų“ leidimas. Kun.Pr.Dauknyš pravedus maldą, pirmininkas pateikė darbotvarkę. Melbournas duoda pagrindą ir mūsų Valdybai. Ji visuomet išrenkama iš Melbourno lietuvių, čia ir laikraščio redakcijos darbuotojai, čia ir administracija, pastatytas ir kompiuteriui kambarys, o taip pat ir savanoriai Ekspedijijos dalyviai, kurie penktadieniais apie 20 žmonių paruošia laikraštį pašto persiuntimui.

Apžvelgus darbus, laikraščio prenumerata tepadengia tik tai trečdalis leidimo išlaidų, ypač pakilus pašto persiuntimui, ofseto spaustuvės darbai. Tad Valdybos

nariai, pagal nustatytą organizacijų tvarką atėjus eilei sekmadieniais Lietuvių Namuose ruošia pietus, kiek suteikdami lėšų laikraščio leidimui ir dar kitų šaltinių pagalba. Valdyba paskyrė \$100 per kun. E. Bartulį Prisiškėlimo bažnyčios Kaune atstatymui.

Į šių metų Lietuvių Dienas atvykus Išeivijos vyskupui J.E. P. Baltakiui OFM, prašysime ar negalėtų Melbournui išrūpinti mūsų kunigų pagalbinką, kuris paskui čia liktų pareigose. Dar buvo gauti iš kelių vietovių pranešimai, bet turimom pagėjom ne ką galime pagelbėti. Kapelionas nuoširdžiai dėkoja Valdybai ir visiems savo darbu prisidedantiems prie laikraščio leidimo.

PD

Adelaidė

Tautos Padėkos diena

Tautos padėkos dieną šventėme 11 d. rugsėjo. Sventoriuje pakeltos vėliavos vėlyje plevesuoja. Sv. Kazimiero bažnyčioje prie Altoriaus vėliavos, orchidėjų žiedai. Rožinio dalis kalbama padėkos intencija. 11 val. klebono laikomos šv. Mišios su pamokslu taip pat padėkos gilia mintimi. Iškilmingas vargonų gaudesys, giesmių skambėjimas, jaunasis Jonas Pocius varguoja,

Pranešimas

Š.m. spalio 30 d. 2.30 val. p.p. šaukimas ALB Geelongo Apylinkės visuotinis narių susirinkimas, kuris įvyks lietuvių bendruomenės namuose; 128 Douro St. North Geelong.

Nustatytu laiku, nesusirinkus reikalingam skaičiui narių, tai ten pat vietoje, už pusės valandos, bus šaukiamas antras susirinkimas, kur bus teisėtas, esant bet kuriam narių skaičiui. Rinkimai įvyks vadovaujantis Geelongo bendruomenės statutu.

Susirinkimo darbotvarkė:

1. Susirinkimo atidarymas
2. Prezidiumo kvietimas
3. Darbotvarkės papildymas

Melbourno pensininkams

Sekantis lietuvių pensininkų susirinkimas įvyks š.m. spalio mėn. 11 d., antradienį 11 val.

Organizuojama grupė teatro mėgėjų į operetę „HeHo Dolly“. 1995 m. vasario mėn. šeštadienį - Matinee. Bilietų kaina \$32. Norintieji gauti papigintus bilietus, prašomi užsisakyti ateinančiame susirinkime ir tuo pačiu metu įmokėti pinigų. Smulkesnę informaciją gausite vėliau.

Lapkričio mėn. numatyta išvyka į užmiestį. Kelionė kainuos apie \$8 - smulkesnę informaciją bus suteikta per ateinančią susirinkimą.

Primename - nepamirškite pranešti valdybai ar galėsite dalyvauti sekančiame susirinkime - svarbu žinoti kiek reikės gaminti pietų.

Lietuvių Pensininkų Sąjungos pirmininkė

A.Š. Ernai Stankevičienei

mirus, labai nuoširdžią užuojautą išreiškiame vyrui Jonui, dukrai ir sūnui bei visai Stankevičių šeimai.

T. ir J. Jurgelaičiai

ADELAIDĖ

(Atkelta iš 7-to psl.)

Programos pranešėja Vanessa Milen pasveikino susirinkusius, pasidžiaugė išmoktu daugelio naujų lietuviškų žodžių, eilėraščių besiruošiant Tautos Padėkos dienai. Mes savo vos sužydėjusiems talentais sakome Ačiū Tau, Viešpatie, už tokią didelę dovaną Lietuvai - stebuklingas dienas, kada visa Lietuva degė vienybės ir meilės ugnimi.

Vilija Sabeckytė uždegė dalį žvakučių. Toliau sekė virtinė mažųjų ir truputį vyresnių programos dalyvių, kurie atliko savo dalį.

Vaidzdis - „Viskas aišku“ - kaip jaunimėlis išaiškina lietuviškų žodžių prasmę, atliko: Dovydas Visockis, Viktoras Dryža, Nick Skidzevičius. Dū dalykėlius išpildė fleita - Saba Sankauskaitė, violončelė - Jolanta Laurinaitytė. Pianinu paskambino Aleksandras Sankauskas, „Gegutė“ eilėraštką deklamavo Vaiva Kubiliūtė, lietuvišką dainelę „Pas močiutę augau“ padainavo du broliukai - Danielius, Antanas ir sesutė Emilija

Sodai. Pianinu paskambino Andrius Laurinaitis, smuiku pagrojo Andrius Verbyla, eilėraštką „Mano batai“ padeklamavo Saba ir Aleksandras Sankauskai, pianinu paskambino Jolanta Laurinaitytė, „Du gaideliai“ išdainavo Eglė Janiškevičiūtė.

Išterpė pranešėja: Stebuklai Lietuvoje prasidėjo jau 1972 m., kai pasirodė „Lietuvių Katalikų Bažnyčios Kronika“, kuri atvėrė pasauliui akis - parodė komunistų vykdomą Tikėjimo ir lietuviybės persekiojimą. Ar ne vieningos tapo Pabaltijo tautos, kai 1989 m. rugpjūčio 23 d. žmonės, susiėmę rankomis sudarė „Baltijos Kelią“ nuo Vilniaus iki Talino - tai buvo visuotinis pareiškimas pasauliui, kad mes trokštame laisvės, kad mes privalome būti laisvi. Prisiminkime šiandien ir „Juodojo Kaspino Dieną“ - protestą prieš išdavišką Molotovo ir Ribentropo slapta sutartį okupuoti Pabaltijo valstybes. Prisiminkime ir „Sviesos Dienos Eiseną“ kai uždegti laužai skelbė Lietuvos gyvybę besiveržiančia

ugnimi į laisvę. Ir pagaliau vėliavos skelbė laisvės - Nepriklausomybės džiaugsmą.

Vėl uždegtos kelios žvakutės. Programa vyksta toliau: eilėraštką „Ką Jonukas veikia“ padeklamavo Rimantas ir Vidas Kubiliai, pianinu paskambino Laima Kubiliūtė, eilėraštką „Mano meškis“ deklamavo Andrius Laurinaitis, smuiku grojo Darius Kubilius, eilėraštką „Zodis“ deklamavo Vidas Kubilius, pianinu skambino Saba Sankauskaitė, eilėraštką „Man nereikia keturių“ deklamavo Laima Kubiliūtė, violončelė grojo Jolanta Laurinaitytė, pasaką apie senutėlę paskaitė Vilija Sabeckytė, pianinu skambino Audra Verbylaitė. Maironio eilėraštką „Pavasaris“ padeklamavo Tomas Janiškevičius. „Nieko nebijau“ vaidelį vaidindama skaitė Audra Verbylaitė.

Vėl scenonišėjo pranešėja: Su liūdesiu prisimename 1991-mų sausio 13-tą dieną, kai sovietų tankai puolė Lietuvos Parlamentą. Padėka už taikad Parlamento pirmininkas Vytautas Landsbergis spėjo pranešti pavojų ir visa Lietuva atskubėjo gelbėti. Tais pačiais

metais rugpjūčio 19-tos dienos nepavykęs Maskvos perversmas - tai Dievo tautos siūstas stebuklas, ir 1993 m. rusų kariuomenė buvo išvesta iš Lietuvos. Dėkojame už Popiežiaus Jono Pauliaus II-ojo apsilankymą Lietuvoje, Popiežiaus pabučiuodamas Lietuvos žemę, lyg uždėjo antspaudą ant tų visų Lietuvai suteiktų stebuklų.

Pranešėja paprašė uždegti paskutinę žvakutę. Šiomis uždegtomis liepsnelėmis išreiškiame savo padėką ir šviesiąją viltį, kad Lietuva klestėtų meile ir vienybe. Prašau visus sudainuoti „Lietuva Brangi“. Išeina scenon visi vaikučiai išpildė programą su uždegtom žvakutėm.

Sustoję dainavome, širdyse dėkodami Viešpačiui, su prašymu, kad šis gražus jaunimėlis užaugtų kilniais tikrais lietuviais.

Užkulis vaikučiams įteiktos dovanėlės, salėje jie pavaišinti.

Gera matyti mūsų mažučius stengiantis tarti lietuvišką žodį, girdėti jį tariant teisingai. Klausytis sutartinai, gražiai dainuojant lietuvišką dainelę, įdedant jausmą į išmoktą eilėraštką, skambinant, grojant, pučiant - mokantis įvairiais instrumentais, žiūrėti, kai išeina į sceną susiėmę už rankučių vedini mažesni už save broliukai ar pusbroliukai, kai ateina apsikabinę savo mielą meškiuką, atsineša tėvelio skrybėlę ar katytę su tėvelio akiniais, didžiulę lubas siekiančią pupą, ištiesia Lietuvos vėliavėlę, tuomi pavaizduodami savo tariamus žodžius. Vaikučiai buvo rūpestingai Tėvelių ir Močiutių paruošti, ruošęjų Ateitininkų į sceną išvesti.

Besidalinant įspūdžiais Tėvai pasisakė, kad labai reikalingas šis koncertas, jautriai paliečia juos - paskatina ruošai, ypač lietuviškam žodžiui, vaikučiai - mūsų artistai patenkinti lakstė salėje atlikę savo dalį.

Ačiū Ateitininkams. Tegul išlieka ši graži „Jaunimo koncerto“ ruošimo tradicija mūsų lietuviybės išlaikymui. S.P.

Kova bokso ringe buvo pratęsta ...

(Atkelta iš 5-to psl.)

valstybės išstatymo pašaipai. Viskam turi būti savo vieta ir viskam kam - savas mąstas“.

Tokia paties seniausio (su didžiausiu stažu) Lietuvos diplomato nuomonė, kuri buvo paremta tuo metu Vokietijoje vyravusia nuotaika po jų tautiečio pralaimėjimo J. Sharkey-Zukauskui.

1932 m. liepos 2 d. skubiam rašte iš Londono Lietuvos pasiuntinybės sekretorius J. Kajeckas pažymėjo, kad „Ministeris Sidzikauskas J. Sharkey-Zukausko atsilankymą Lietuvoje skaito visais atžvilgiais naudingu. Reikėtų dėti pastangų, kad dar šią vasarą jis Lietuvai aplankytų, tačiau Ministeris yra tos nuomonės, kad nereikėtų tam teikti oficialaus pobūdžio ir nekviesti jo Respublikos Prezidento, bet sporto organizacijų vardu. Tačiau tų sporto organizacijų kvietimą reikėtų visaip paremti, ir toks pakvietimas neužkirstų kelio, kad Respublikos Prezidentas J. Sharkey-Zukauską priimtų“.

Kur kas palankiau ir atviriau pasisakė savo konfidencialiame liepos 2 d. rašte Lietuvos pasiuntinybės Čekoslovakijoje darbuotojas V. Cečetas: „Sharkey-Zukausko populiarumą išnaudoti propagandos eventualiai ir politiniams tikslams, kiek pasiuntinybė gali spręsti iš jos veikimo sferos sąlygų, būtų naudinga. (...) Turbūt nei pats Sarkis, nei jo menedžeris neturėtų nieko prieš kokią nors didesnę lietuviškumo demonstraciją. (...), jeigu žygis būtų originalus ir dar labiau padidintų Sarkio populiarumą, padarytų reklamą naudingą jam pačiam ir jo kaip žymaus boksininko bizniti.“

1. Būtų gerai, kad ne jis būtų kviečiamas, bet „pats lyg imtų ir sumanytų atlankyti savo tėvų kraštą“ (...), o apie jo norą patyrusi Lietuvos Vyriausybė padarytų jį savo svečiu. Mat spauda, pajutusi, kad Lietuvos Vyriausybė Sarkį nori panaudoti valstybinei propagandai, gali visiškai pakeisti toną ir kelionė nebesiinteresuoti. Todėl reikėtų apsvarstyti, ar netektų visą dalyką apie Sarkio kvietimą Lietuvon vesti

visai konfidencialiai.

2. (...) Ar jo triukšmingas sutikimas Europoje nenusmelktų paties kelionės tikslo - Lietuvos; kad neišeitų iš to tik Sarkio kelionė Europon, ir tiek. (...) Vargu lenkai besutiktų leisti Sarkiui aplankyti Vilnių, aplenkiant Varšuvą. Tada Sarkis turėtų viešai pareikšti ką nors, kas turėtų mums naudingos politinei propagandai reikšmės.

Atsiliepiantose iš Rygos ir Talino liepos 5 ir 27 dienomis pastebimos abejonės, „ar būtų, etiketo žvilgsniu, visai tikslinga prašyti Jo Ekscelciją Valstybės Prezidentą kviesti Zukauską Lietuvon savo vardu ir laikyti jį savo svečiu“. Pabrėžiant boksininko atvykimo reikšmę Lietuvai, siūloma jį atvežti į Rygą, Taliną ir Helsinkį, nes tai „turėtų didžiausios reikšmės Pabaltijo sąjungos idėjai“.

Oštai pranešime iš Stokholmo liepos 12 d. buvo pabrėžta, kad atvykus į Lietuvą boksininkui, „galima visai bereikalingai iškelti vokiečių neapykantą prieš Zukauską ir prieš pačią Lietuvą. Vokietijoje jis ne tik kad nesudarys jokios sensacijos, bet dar išsaus nepasitenkinimą“.

Tuo tarpu V. Carneckis iš Italijos liepos 4 d. rašte labai palankiai atsiliepė apie čempiono kvietimą. Jo nuomone, „jį derėtų kviesti tautos vardu, o ne vien sporto organizacijų. Nemanau, kad būtų nesuderinama su valstybės prestižu, ypač dabartiniu sporto amžiu, jei p. Balutis pakviestų Zukauską Lietuvon p. Valstybės Prezidento ir lietuvių tautos vardu. (...) Neturėtume pinigų pasigailėti, nes toji kelionė galėtų padaryti Lietuvai daugiau propagandos negu (deja), sakysime, dalyvavimas Chicagos parodoje“.

Paskutinis taškas

Šių dokumentų analizė atskleidžia gana įdomų vaizdą - kiekvienos pasiuntinybės pozicija tam tikra prasme „atspindėjo“ tos šalies visuomenės požiūrį į J. Sharkey-Zukausko ir M. Schmelingo dvikovą kaip į tariamą „Lietuvos ir Vokietijos dvikovą“: čekai palaiko lietuvius, švedai gana atsargūs,

vokiečiai pasipiktinę, estai su latviais neutralūs ir pan. Taigi ministerijoje formuojasi skirtingi, bet tolygūs požiūriai čempiono kvietimo klausimu.

Būtinai reikėjo autoritetingo svarto šiai pusiausvyrai išardyti. Tokiu svurtu buvo lemta tapti Lietuvos pasiuntiniui Vašingtone B.K. Balučiu, kuris geriausiai žinojo Amerikos lietuvių nuotaikas, turėjo daugiausia informacijos apie boksininką. Be to, žinojusiems B.K. Balučio didelę diplomatinę patirtį bei patriotizmą negalėjo kilti abejonių, kad jo nuomonė gali būti labiau asmeninė nei tarnybine.

Oficialus ir konfidencialus B.K. Balučio liepos 11 d. pranešimas Nr. 30 „Dėl Sarkio pakvietimo“ pasiekė Užsienio reikalų ministeriją tik rugpjūčio 1 d. Tai buvo paskutinis raštas iš užsienio minimu klausimu. Jo turinys išsiskiria iš kitų minėtų anksčiau raštų, kad lietuvių ne tik kvietimo klausimą, bet ir J. Sharkey-Zukausko asmenybę: „1) Jeigu jis vyktų - būtų neblogai (...)

2) Aš jau ant rytojaus po kautynių perdaviau telegramą Jūsų pasveikinimus ir Prezidento pakvietimą atsilankyti Lietuvon - galvodamas, kad Sarkis turės progos pasigirti (jis čia žinomas kaip didelis burnotojas ir todėl labai nepopuliarus tarp amerikonių: nepopuliariausias iš visų čempionų).

Ligi šiol neturiu nei žodžio, net paprasto atsakymo apie telegramos gavimą, nors tas čia Amerikoje yra toks būtinas mandagumas, kurį ir kiekvienas šiaučius žino, bet nei Sarkis, nei jo menedžeris to nežino ir, matomai, to visai nepaiso. 1929 m., kuomet jis kovėsi su Striblingu Miami, Floridoje, aš tuomet „vizitavau“ Chicago ir pasiunčiau jam sveikinimo telegramą ir pakviečiau grįžtant per Vašingtoną būti mano svečiu. Taip pat jokio atsakymo niekadus nesulaukiau.

Dėl pakvietimo Lietuvon aš per privačius asmenis padariau žygį, kad atkreiptų jo atidą ir reikalingumą duoti atsakymą, bet jis dabar išvažiavo porai savaitių žuvalti, ir todėl anksčiau nieko negalės paaiškinti.

3) Jeigu jis neatsakys ir dabar, aš manau, būsiu bereikalingai padaręs klaidą, jį telegrama kviesdamas. (...) Bet kad jis būtų toks „būras“ - kas galėjo tikėtis? Tarp sportininkų jis neturi gero vardo (...)

4) Sarkis nėra jau toks patriotas. Jis dedasi Amerikonu ir todėl pyksta ir keikiasi, kuomet jo tokiu Amerikonai nepripažįsta, nes skaito visgi „foreigner“ ir savo laiku buvo pradėję vadinti „Goddem pollack“ (didžiausias įžeidimas Amerikoje). (...) Cia patriotizmas daugiau iš reikalo negu iš pomėgio.

Svarbu:

5) Šiandien atėjusiame „Sekmadienyje“ mačiau pranešimą, būk „atatinkamose sferose“ svarstomas sumanymas apdovanoti Sarkį Gedimino ordinu. (...) Nepadarykime juoko.

Po poros savaitių, t.y. rugpjūčio 16 d., B.K. Balutis gavo telegramą, pasirašytą Užsienio reikalų ministerijos Teisių ir administracijos departamento direktoriaus K. Bizausko, kurioje buvo pažymėta, kad „p. Ministeris pilnai sutinka su Tamstos pranešimo Nr. 30 išvadomis ir kartu Jis dėkoja už Tamstos suteiktas informacijas“.

Tuo buvo atsisakyta minties dėti pastangas ir daryti nemažas finansines išlaidas, siekiant pakviesti į Lietuvą pasaulio sunkaus svorio bokso čempioną Juozą Skarkey-Zukauską. Pabaiga „L.R.“